Azad Mirzəcanzadə - 90

Elmin zirvəsi

O, zəhməti, iradəsi və prinsiplərinin gücü ilə öz adını məşğul olduğu fəaliyyət sahəsinin simvoluna çevirmişdi. Dünyaya sanki elmlə məşğul olmaqdan ötrü gəlmişdi. Həyatı riyaziyyatın dilində izah edir, bir çoxlarına son dərəcə qəliz görünən mürəkkəb elmi fikirləri ən sadə, hamının anlaşacağı tərzdə söyləyə bilirdi. Akademik Azad Mirzəcanzadə elmlə insanlar arasında bir tərcüman idi.

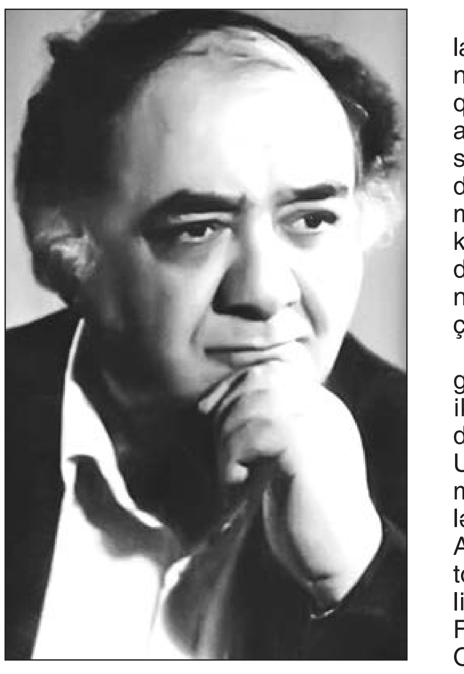

Yaşının çox erkən çağlarından təhsildə, elmdə heyrətamiz nəticələr qazanan və qeyri-adi istedad sahibi kimi qəbul olunan alimin zəka hüdudları çox geniş, yaddaşı iti, elmi məntiqi güclü idi. İxtisas etibarilə daha çox texniki sahənin adamı sayılsa da, musiqini musiqişünaslar, ədəbiyyatı ədəbiyyatşünaslar, tarixi tarixçilər, fəlsəfəni filosoflar qədər anlayıb duyurdu.

Azad Mirzəcanzadə şəxsiyyətini yetirən onun əməlləridir. Gördüyü böyük işlərdir, apardığı nəhəng tədqiqatlar, kəşflər, ixtiralar, araşdırmalardır. O, cəmi bir neçə on il yaşayıb min illərə sığan əməllərə imza atmış görkəmli alim, ziyalı, şəxsiyyət idi. Dünyada ən böyük xoşbəxtlik də elə şəxsiyyət olmağı bacarmaqdır.

Xatirələrinin birində yazırdı ki, şəxsiyyətlə, özü də ehtirama layiq şəxsiyyətlə hər an rastlaşmaq olmur: “Yadımdadır, keçmiş Ketsxoveli küçəsində yaşayarkən dahi Üzeyir bəy də orada qalırdı. Biz uşaqdıq, Üzeyir bəy isə cavan. Amma küçədə hamı ona ehtiramla, hörmətlə yanaşırdı.

Digər qonşumuz Şeyxülislam Əlizadə idi. Uzaqdan onu görəndə hamı bir nəfər kimi özünü yığışdırırdı. Ona “ağa” deyə müraciət edirdik. Bizlərdən birimiz ona yanaşıb çantasını götürməyə razılıq ala bilirdiksə, bu, böyük xoşbəxtlik idi. Tez evə qaçıb valideynlərimizə xəbər verirdik ki, bu gün ağa çantasını götürməyə mənə izin verdi”.

Bəlkə elə uşaqlıqdan yaddaşına köçmüş bu cür şəxsiyyət nümunələri idi böyüyüb yaşa dolduqca Azad Mirzəcanzadəni də zamanla onlara bənzədən?!

Onu dünyada tanıdan əsas nailiyyət neft-qaz mexanikası sahəsində yaratdığı bütöv bir elmi istiqamət idi. Bu nəticəni qazanmaqdan ötrü Azad Mirzəcanzadə çox çətin, mürəkkəb, şərəfli bir alim ömrü yaşamışdı.

Fitrətən alim

Tətbiqi mexanika və neft-mədən işləri üzrə yeni istiqamətlərin banisi Azad Mirzəcanzadə neft-qaz sənayesinin aktual problemlərinin həllinə dair çox sayda qiymətli tədqiqatları ilə Azərbaycan elminə misilsiz nailiyyətlər qazandırmış və böyük şöhrət gətirmişdir. Zəngin elmi irsə malik alimin rəhbərliyi və iştirakı ilə dəniz, neft, qaz-kondensat yataqlarının işlənilməsinin fundamental-nəzəri əhəmiyyətli metodları hazırlanıb tətbiq edilmişdir. Azərbaycan elminin dünya elm məkanına inteqrasiyasının sürətləndirilməsində A.Mirzəcanzadənin təqdirəlayiq xidmətləri olmuşdur.

Görkəmli alim Azərbaycan MEA-nın, Rusiya Təbiət Elmləri Akademiyasının, Başqırdıstan EA-nın, Ukrayna Neft-Qaz Akademiyasının həqiqi üzvü, iki dəfə Azərbaycan Dövlət mükafatı, üç dəfə İ.M.Qubkin adına mükafatların laureatı idi. Əməkdar elm və texnika xadimi adına layiq görülmüşdü. O, Azərbaycanın XX əsrdə yetirdiyi çox az sayda nadir zəka sahiblərindən idi. Hamı etiraf edirdi: A.Mirzəcanzadə fitrətən alim idi. İnformasiyaları sürətlə qəbul edərək onları tez bir zamanda mənimsəyib elmi yeniliklərlə ideyalar çoxluğuna çevirmə bacarığı ona İlahi bir keyfiyyət kimi bəxş olunmuşdu. Dünyaya, həyata, əksər elmi problemlərə yüksəklərdən, daha geniş baxış bucağından nəzər salırdı, bir çox alimlərin görə bilmədiklərini dərhal duyurdu. Öz yaşam tərzi, tapındığı dəyərlər var idi. Bunlara uyğun Mirzəcanzadə qanununu formalaşdırmışdı. Bu qanuna görə, insan həyatda qarşıya qoyduğu məqsədə riyazi yox, məhz cəbri yolla getməlidir. Bu yol birbaşa, düz xətt boyunca deyil, xeyli mürəkkəb əməliyyatlardan, ağır əzab-əziyyətlərdən keçməli idi. Və bütün əzab-əziyyətlərə rəğmən çətin yolun nəticəsi də xoş, faydalı, bütöv olurdu.

Mirzəcanzadə qanunu ilə yaşamaq hər cür rahatlıq və firavanlıqdan, yüksək vəzifə və rütbədən, imtiyaz və mükafatdan, bir sözlə, payına düşən halal haqqından könüllü imtina etməyi bacarmaq deməkdir. Bu qanunla yaşamaq elmin fədaisi olmaq, xalqına, vətəninə, millətinə təmənnasız xidmət göstərmək, ömrün hər anını təhsil, elm və mədəniyyətin yüksəlişi yolunda zərrə-zərrə əritmək deməkdir. Çox ağır və iztirablı olsa da, bunlar həyatda insana üzağlığı, başucalığı gətirdiyi, şərəf və ləyaqət bəxş etdiyi üçün dəyərli idi. Bütün bunlar isə mənəviyyat zirvəsinə ucalmaq demək idi. O hesab edirdi ki, əsl şəxsiyyət ümumbəşəri mənəviyyatla yaşamalıdır. Xeyirxahlıq, comərdlik, alicənablıq şəxsiyyətin ən böyük zinətidir.

“Müharibə uşağı”

O, “müharibə uşaq”larından sayılırdı. Yeniyetməlik və gənclik dövrü Böyük Vətən müharibəsi illərinə təsadüf etmişdi. Orta məktəbi 15 yaşında bitirmişdi. Əvvəlcə axşam fəhlə-gənclər məktəbində riyaziyyatdan dərs deməklə ailəsinə kömək etmişdi. 1944-1951-ci illərdə də müəllim kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Sənaye İnstitutuna daxil olmaq istəyir. Amma yaşı az olduğundan sənədlərini qəbul etmirlər. İnstitutun rektoruna müraciət edir. Rektor neft-mədən ixtisası üzrə oxumaq istəyənlərin sayının azlığını nəzərə alaraq onun həmin fakültəyə qəbuluna razılıq verir. O zaman ətrafındakı adamlar, qohum-əqrəbası, tələbə yoldaşları böyük istedad sahibi olan Azadı seçdiyi ixtisasa görə xeyli qınayırlar. Mirzəcanzadə isə Yerin təkindəki hansı sirlərin, necə zəngin sərvətin elmi imkanlarının gizləndiyini yaxşı bilirdi. Ona görə də kənar təsirlər onun seçimini dəyişə bilmir...

Tələbə ikən elmi yaradıcılıqla məşğul olur. Əvvəlcə Elmi Tədqiqat Neft İnstitutunda laborant, sonralar isə kiçik elmi işçi vəzifəsinə qəbul edilir. 1948-ci ildə “Gil məhlulların lay suyunda hazırlanmasının məqsədəuyğunluğu” mövzusunda ilk elmi məqaləsini yazır və çap etdirir. Böyük praktiki əhəmiyyətə malik elmi işinə görə o, SSRİ Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyinin fəxri fərmanı ilə təltif olunur. İnstitutun son kursunda isə namizədlik dissertsiyasının müdafiəsinə hazırlaşır. 1951-ci ildə 23 yaşında “Gilli məhlulların hidravlik elementləri” mövzusunda dissertasiyasını uğurla müdafiə edir. Və dərhal doktorluq dissertasiyası üzərində işləməyə başlayır.

Böyük elmə erkən addımlar

Azad Mirzəcanzadə 1957-ci ildə, 29 yaşında SSRİ Elmlər Akademiyasının Mexanika İnstitutunda “Özlü və özlüplastik mayelərin hidrodinamikasının problemləri” mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə edir. Bu, həmin dövr üçün çox böyük uğur və yenilik idi. Azad Mirzəcanzadə 1963-cü ildə Azərbaycan EA-nın müxbir üzvü, 1967-ci ildə isə həqiqi üzvü seçilir. 1952-1960-cı illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin Nəzəri mexanika və Geofizika kafedralarında rəqslər nəzəriyyəsi, əməliyyatlar hesabı, materiallar müqaviməti və nəzəri mexanika kurslarından mühazirələr oxuyur. 1954-1958-ci illərdə Azərbaycan EA-nın neft ekspediyasında şöbə müdiri vəzifəsində çalışır. 1959-1962-ci illərdə Neft-Kimya İnstitutunun Nəzəri mexanika kafedrasının müdiri kimi fəaliyyət göstərir, eyni zamanda, Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Neftçıxarma İnstitutunda hidromexanika laboratoriyasına rəhbərlik edir. 1962-ci ildən ömrünün sonuna kimi Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında Neft və qaz yataqlarının işlənməsi və istismarı kafedrasının müdiri olur, 1988-ci ildən EA-nın Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunda Neft və qazın qeyri-xətti mexanikası şöbəsinə və Ufa Neft İnstitutunda Qaz və qaz-kondensat yataqlarının işlənməsi kafedrasına rəhbərlik edir.

Onun yaratdığı ilklər

Bir dəfə “Veçernaya Ufa” qəzetinin müxbiri ondan ixtisasca əslində kim olduğunu soruşur. O zaman Mirzəcanzadənin cavabı belə olur: “Bu sualı mənə 1968-ci ildə “İzvestiya” qəzetinin müxbiri də vermişdi. Və onun sualını belə cavablandırmışdım ki, ixtisaslaşma məsələsini əslində, qəbul etmirəm. Mənim bütün həyatım hesabdan başlanıb. Əvvəlcə saymağı öyrəndim, bir ildən sonra üçüncü sinfi bitirdim, altıncı sinifdə isə artıq ali riyaziyyatı bilirdim. Karyeramı riyaziyyat sahəsində quracağımı gözləyirdilər. Amma orta məktəbi bitirəndə neft mühəndisi peşəsi Azərbaycanda bir şərəf işi idi. Mən də bu peşənin ardınca getdim. Amma fizikaya, riyaziyyata və digər elmlərə də heç vaxt biganə qalmadım”.

Əlbəttə, Azad Mirzəcanzadə hər şeydən əvvəl, neftçi-alim, dünya neft elmini ləyaqətlə təmsil edən Azərbaycan vətəndaşı, ziyalısı idi. O, tətbiqi mexanika, neft-mədən işləri, neft-qazçıxarma istehsalının texnologiyası, neft-qaz yataqlarının işlənməsi sahəsindəki tədqiqatları ilə bəşər elminə mühüm töhfələr vermişdi. Vaxtilə neft ehtiyatları və istehsalına görə beynəlxalq aləmdə mühüm yerlərdən birini tutmuş keçmiş Sovetlər İttifaqında neft elminin formalaşması və inkişafından söhbət düşərkən ilk növbədə, Azərbaycan alimlərinin, xüsusilə də Azad Mirzəcanzadənin adı çəkilirdi.

Görkəmli alim ilk dəfə müxtəlif tərkibli neft axınlarının klassik Nyuton qanunlarına tabe olmadığını göstərmiş və bu tip neft yataqlarının nəzəri əsaslarını işləyib hazırlamışdır. O, qaz-kondensat sistemlərinin süzülməsi üçün diferensial tənlik çıxarmış, belə sistemlərdə verim əmsalının işlənmə müddətindən asılı olaraq artmasını yazmışdır. Bununla da neftin istehsalı zamanı əlavə quyuların qazılmasına ehtiyac olmadığı sübuta yetirilmiş və bu da səmərəliliyin artmasına səbəb olmuşdur. Akademik ilk dəfə qaz və qaz-kondensat yataqlarının işlənməsində başlanğıc hərəkəti üçün lazım olan təzyiqlər fərqinin çox zəruri parametr olduğunu göstərmişdir. Bundan başqa, alim ilk dəfə olaraq çətin şəraitdə quyuların qazılmasının hidrodinamiki əsaslarını işləyib hazırlamışdır.

Azad Mirzəcanzadə geofiziki mürəkkəb sistemlər, texnoloji proseslərin riyazi modernləşdirilməsi, onlara nəzarət və idarəolunma məsələlərini tədqiq edən elmi məktəbin yaradıcısıdır. Neftçıxarma proseslərinin optimallaşdırılması sahəsində bir çox mürəkkəb məsələlərin həlli onun adı ilə bağlıdır. Akademik 25 ildən çox müddətdə Moskvada Ümumrusiya Neft-Qaz Elmi Tədqiqat İnstitutunda beş laboratoriyanı birləşdirən elmi istiqamətə rəhbərlik etmişdir.

A.Mirzəcanzadə musiqi melodiyalarının strukturunda riyazi məntiq elementlərinin olmasını göstərən maraqlı məqalələr yazmışdır. O, qanın kapilyarlarda və damarlarda hərəkətinin, neftin boru kəmərləri ilə axını və məsamələrdə süzülməsi ilə eyni olduğunu göstərərək tibb sahəsində də bir çox məsələlərin həllini irəli sürmüşdür. Alimin fəaliyyət çevrəsi, elmi nüfuzu Azərbaycan sərhədlərindən dünyaya doğru çox genişlənmişdi. Akademik Qərbi Sibirdə, Tümen vilayətində, Tatarıstanda, Almaniyada, Əlcəzairdə, Başqırdıstanda, Vyetnamda və Çin Xalq Respublikasında geniş elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. 1962, 1965, 1966 və 1972-ci illərdə Polşada, Almaniyada, 1967-ci ildə Azərbaycan nümayəndə heyətinin tərkibində Kanadada Ekspo-67 sərgisində, 1969-cu ildə Yaponiyanın Kioto şəhərində “Beynəlxalq Hidravlik Tədqiqatlar Assosiasiyasının XIII Konqresi”ndə, 1969-1972 və 1986-cı illərdə Almaniya Demokratik Respublikasında keçirilən konfranslarda, 1991-ci ildə Yaponiya, Kanada, Rumıniya, Norveç və İngiltərədə olan beynəlxalq elmi konqreslərdə iştirak etmişdi. Mühazirələr oxumuş, dəyərli məsləhətlərini vermişdi.

Azad müəllim vaxtaşırı Neft daşlarında, Qum adasında, Abşeronneft, Nərimanovneft və digər neftqazçıxarma idarələrində seminarlar aparmış, elmlə istehsalat arasında sıx əlaqə qurmağa çalışmışdır. O deyirdi: “Neft daşları dənizdə ilk neft mərkəzidir, orada neftin olmasını kəşf edənlər və onu tikənlər bəlkə də zənn etmirdilər ki, o, Azərbaycanın gələcəyi olacaq. Xəzərdə neft çoxdur, hələ də olacaq...”

Yetirmələri xatırlayırlar ki, bu görkəmli alim aspirantları üçün ildə iki dəfə - yayda Qara dəniz sahilindəki şəhərlərdə birində qışda isə Ufa və ya Moskvada yay və qış məktəbləri təşkil edirdi. Bu məktəblər haqqında əfsanələr dolaşırdı. Aspirantları ilə birlikdə elmlər doktorları və professorlar belə 2 həftəlik kampus həyatına can atırdılar. Freyddən Froma, Stravinskidən Q.Qarayevə, Bodlerdən H.Cavidə, etnogenezdən xaos nəzəriyyəsinə qədər ən maraqlı söhbətlər, müzakirələr olurdu bu məktəblərdə.

Azad Mirzəcanzadə bir müdriklik məktəbi idi. Ondan soruşanda ki, tələbələrinizin təhsilinə daha çox üstünlük verirsiniz, yoxsa intizamına? Cavab belə olurdu: “Nə oxumaq, nə də intizam əsas deyildir, bunlar ancaq nəticədir. Əsas insanın mənliyinin və istedadının olmasıdır. Bu iki amil varsa, təhsil də, intizam da öz-özünə əmələ gəlir”.

Olduqca mürəkkəb xarakterli, kəskin, çılğın bir insan idi Azad Mirzəcanzadə. Ən kiçik hadisə ona pis təsir göstərir, uzun müddət yaddaşından silinmirdi. Tələbələrinə, aspirantlarına qüsursuz işləməyi inadla təkid edirdi. Böyük alimin pedaqoji fəaliyyətində orijinal və özünəməxsus mühazirə oxumaq üslubu var idi. O, tələbələrə, şagirdlərə müasir elmin ən yeni nailiyyətlərindən danışarkən musiqidən, ədəbiyyatdan, incəsənətdən və fəlsəfədən ixtisasa uyğun misallar gətirərdi, söhbətlərin dialoq şəklində aparılmasına üstünlük verərdi.

Texniki məsələləri o qədər sadə dillə, humanitar elmlər işığında izah edərdi ki, qarşısındakı ən zəif tələbə belə, onun mühazirələrindən nəsə götürərdi. Akademikin auditoriya diapazonu çox geniş idi. Burada məktəblilərdən tutmuş, yüksək rütbəli elmi mütəxəssislərə qədər öyrənməyə, dünyagörüşünü artırmağa cəhd göstərən hər kəsə rast gəlmək olardı.

“Arzum özümdən sonra məndən çox bilən professionallar yetişdirməkdir”

Akademik A.Mirzəcanzadə ilk dəfə olaraq Azərbaycanın neft sənayesinin keçid dövründəki istiqamətləri haqqında konseptual mühazirələr söyləmiş, bu sahənin perspektivlərini riyazi modellər əsasında müəyyən etmiş, fundamental ideyalar irəli sürmüşdü. Alim böyük türk dünyasının artan qüdrətini, gerçəkləşən birliyini irəlicədən görərək türkdilli dövlətlərin neft-qaz ehtiyatlarını, onların müvafiq sahədəki potensial imkanlarını araşdırmışdı.

Bütün bunlarla yanaşı, Azad müəllim həm də o unikal şəxsiyyətlərdən idi ki, Azərbaycanın malik olduğu “qara qızıl”ın insan kapitalına çevrilməsinin zəruriliyini hələ on illər əvvəl irəli sürürdü. Alim inandırıcı faktlarla sübuta yetirirdi ki, qloballaşan dünyada elm, sözün əsl mənasında, strateji resursa çevrilir və elmi potensialı güclü olan dövlətin güclü iqtisadiyyat yaratmaq imkanı qat-qat çox olur. Onun ən böyük arzusu Azərbaycanın dünya bazarlarına təkcə nefti, qazı və digər sərvətləri ilə deyil, həm də öz elmi intellekti ilə çıxması idi.

Akademikə yaxşı məlum idi ki, bilik sərvəti hər bir fərdin yaşının ən erkən çağlarından formalaşmağa başlayır. Ona görə də orta təhsil cəmiyyətdə intellektual nəslin inkişafında çox böyük rol oynayır. Ümumorta təhsilin insan həyatındakı vacib əhəmiyyətini nəzərə alaraq bu böyük alim ciddi elmi tədqiqatları ilə yanaşı, həyatı boyu təhsilin həmin pilləsini diqqət mərkəzində saxlamışdır. 1989-cu ildə Bakı şəhərinin mərkəzində Hacıbəy Mahmudbəyov adına Liseyin yaradılması və sonrakı inkişafı Mirzəcanzadənin adı ilə bağlıdır. 1998-ci ildə Bakının Xətai rayonunda onun təşəbbüsü ilə fəaliyyətə başlayan 147 nömrəli texniki-humanitar təmayüllü lisey indinin özündə də böyük alimin işıqlı ideyalarını uğurla davam etdirir.

Güzəştsiz elm adamı

A.Mirzəcanzadə elmdə, təhsildə güzəşti sevməyən, kiçik detallara belə, diqqət yetirən, peşəkarlıq uğrunda peşəkar qıtlığına qarşı fədakarcasına mübarizə aparan əzmkar insanlardan idi. Onu öz mövqeyindən döndərmək mümkün deyildi. Başqalarına da təlqin edirdi ki, məqsədə müvəffəq olmaq məhz sərtliyin, polad intizamın, prinsipiallığın, dərin zəkanın vəhdətində mümkündür.

O, ömrünün son aylarını xəstəxanada keçirdi. Bu müddətdə də bir neçə kitab yazdı. Bəşəriyyət üçün yaratdığı elmi irsin miqyasını yeni zərrələrlə genişləndirməyə çalışdı. Xəstəliklə çarpışdığı son günlərdə də prinsiplərindən geri dönmədi.

Akademik Azad Mirzəcanzadə nəinki Azərbaycanda, ümumən dünyada yeganə alimlərdən idi ki, 60 illik elmi fəaliyyəti ərzində 100-ə yaxın elmlər doktoru, 300-dən çox elmlər namizədi yetirmişdi.

Alimin elmi irsində dünyanın nüfuzlu jurnallarında çap olunmuş 500-ə yaxın elmi məqaləsi, 100-ə yaxın monoqrafiya, dərslik, dərs vəsaiti, 50 ixtirası və elmi-kütləvi əsərləri də xüsusi yer tutur.

Mirzəcanzadə ömürlüyündə yeni dönəm

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin ilk illərində Azad Mirzəcanzadənin ömürlüyündə yeni bir dönəm başlandı. O, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının sədri vəzifəsinə təyin edildi. Sovet dövründə belə bir attestasiya prosesi mərkəzləşmiş şəkildə həyata keçirilirdi. Müstəqillik əldə etdikdən sonra isə ölkəmizdə də Ali Attestasiya Komissiyası yaradıldı və A.Mirzəcanzadə onun ilk rəhbəri oldu. On il bu komissiyaya sədrlik etdi. Bu illərdə Dövlət Elm və Texnika Komitəsi fəaliyyətə başladı və bu qurumun formalaşmasında, inkişafında onun ilk sədri A.Mirzəcanzadənin böyük əməyi xüsusi vurğulanmalıdır. Komitə Azərbaycan elminin dünya elminə inteqrasiyasını sürətləndirdi, ölkədə Patent Agentliyi formalaşdırıldı.

Bu dövr həm də Azad müəllimin bədxahların hücumuna ən çox məruz qaldığı dövrlərdən idi. Çünki o, elmi meyarların gücü ilə deyil, müxtəlif xoşagəlməz üsullarla alim adı qazanmaq istəyənlərə qarşı çox sərtlik nümayiş etdirirdi. Elmdə savadsızlar ordusunun formalaşmasına imkan vermirdi. Alim adını haqq etmədiklərini bu insanlara özünəməxsus müdrikliklə anladırdı. Başa düşənlər bundan nəticə çıxarırdı. Anlamayanlar isə A.Mirzəcanzadəyə qarşı aparılan kampaniyalara qoşulub məqsədlərinə bu yolla çatmağa çalışırdılar.

Alim əməyinə yüksək qiymət

Ulu öndər Heydər Əliyev 2003-cü ildə A.Mirzəcanzadənin 75 illik yubileyi münasibətilə göndərdiyi təbrikdə yazırdı: “Dünyanın bir çox dillərində çap olunmuş əsərləriniz və nüfuzlu beynəlxalq konfranslardakı çıxışlarınızla, siz, Azərbaycan elmini ləyaqətlə təmsil etmisiniz. Respublikamız və çoxsaylı xarici ölkələr üçün hazırladığınız kadrlar haqlı olaraq fəxr edirlər ki, sizin tələbələrinizdirlər”. Bu sözlər dövlət səviyyəsində böyük alimə verilən dəyərdir. Akademikin elm qarşısında əvəzolunmaz xidmətləri həm sovet dönəmində, həm də Azərbaycanın müstəqilliyi illərində yüksək qiymətləndirilmişdir. O, 1959-cu ildə SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin qərarı ilə “Şərəf nişanı” ordeni, 1966-cı ildə “Qırmızı Əmək Bayrağı” ordeni ilə təltif olunmuşdur. 1970-ci ildə Azərbaycan SSR əməkdar elm və texnika xadimi fəxri adına, 1975-ci və 1986-cı illərdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatına, 1986-cı ildə SSRİ Nazirlər Sovetinin mukafatlarına layiq görülmüşdür. A.Mirzəcanzadə 1982-ci ildə ikinci Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni ilə də təltif olunmuşdur. 1998-ci ildə isə müstəqil Azərbaycan dövlətinin ən ali mükafatlarından olan “İstiqlal” ordeninə layiq görülmüşdür.

Bu il alimin anadan olmasının 90 ili tamam olur. Ölkəmizdə elmin inkişafı, təşkili və elmi kadr potensialının formalaşdırılması işinə dəyərli töhfələr vermiş akademikin yubileyinin layiqincə qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə Prezident İlham Əliyev xüsusi sərəncam imzalamışdır. Bu da dünya şöhrətli alim Azad Mirzəcanzadənin zəngin irsinə yüksək ehtiramın göstəricisidir.

* * *

Özü neft sənayesi üzrə böyük mütəxəssis olsa da, iş otağında və evindəki masasının üstündə yalnız bir insanın şəkli vardı - Üzeyir bəy Hacıbəylinin... A.Mirzəcanzadə 78 illik şərəfli bir ömür yaşadı və özü də belə şəxsiyyətlərin qərar tutduğu həm əbədiyyət, həm də elmin zirvəsinə ucaldı.

İradə ƏLİYEVA,
“Azərbaycan”